

REPUBLIKA E KOSOVËS
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Gjykata Kushtetuese / Ustavni sud / Constitutional Court
Address: Perandori Justinian, PN. Prishtinë
T: +381 (0)38 220 104; F: +381 (0)38 220 112; www.gjk-ks.org

Karar

Dava No: KO 80/10

Rahofça Belediye Başkanı Sn. Qazim Qeska Davasıyla ilgili yetkilerin açıklığa kavuşturulması yönünde Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sn. Fatmir Sejdiu Ekselanslarının açıklama istemi.

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Aşağıdaki yapıdadır:

Enver Hasani, Başkan
Kadri Kryeziu, Başkanvekili
Robert Carolan, Yargıç
Altay Suroy, Yargıç
Almiro Rodrigues, Yargıç
Snezhana Botusharova, Yargıç
Ivan Čukalović, Yargıç
Gjyljeta Mushkolaj, Yargıç
Iliriana Islami, Yargıç

Başvurucu:

1. Başvurucu tarafında Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sn. Fatmir Sejdiu Ekselansları bulunmaktadır.

Yasal Dayanak

2. Kosova Cumhuriyeti Anayasasının (bundan sonra "Anayasa" şeklinde anılacaktır) 84.9 ve 113.2.1 maddeleri ile 123 ve 45. maddeleri.

Davanın Anayasa Mahkemesine Geliş Biçimi

3. Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı kendi yasal temsilcileri vasıtasıyla 27 Ağustos 2010 günü istemini Mahkemeye sunmuştur.
4. 31 Ağustos 2010 günü Mahkeme Başkanı İçtüzüğe uygun olarak, Yargıç Dr. Gjyljeta Mushkolaj'ı Raportör Yargıç sıfatıyla görevlendirerek Ön İnceleme Heyetine şu yargıçları tayin etmiştir: Robert Carolan (başkan), Altay Suroy ve Snezhana Botusharova
5. 1 Eylül 2010 günü İçtüzüğe uygun olarak Mahkeme Sekreteryası bu konu ile ilgili Sn. Qazim Qeska ve Yerel Hükümetleri Yönetme Bakanı'nı bilgilendirmiştir.
6. 6 Eylül 2010 günü Yerel Hükümetleri Yönetme Bakanı cevabını teslim etmiş olup Sn. Qazim Qeska herhangi bir cevap sunmamıştır.
7. Davanın niteliğinden dolayı Mahkeme 21 Eylül 2010 tarihinde bu davaya öncelik vermiştir.
8. Ön İnceleme Heyeti 27 Eylül 2010 günü Raportör Yargıca rapor ve Mahkemeye İstemın Kabul Edilebilirliği yönünde öneri sundu.
9. Mahkeme tam kadro ile 27 Eylül 2010 günü yaptığı kapalı oturumda istemle ilgili kararı almıştır.

Davanın Özeti

10. Davanın özetini aşağıda Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın Mahkeme'ye yönelttiği soru teşkil etmektedir:

"Karmaşık durumundan dolayı Cumhurbaşkanı'nın Anayasa ile belirlenmiş olan özgür ve eşit seçim ilkesine uygun olarak bir sonraki adımı atmasını olanaksız kılan durum ile ilgili, vatandaşlara yönelik sunduğu bir bildiriye dayanarak Kosova'daki bir belediye başkanının istifasının etkinliği ve geçerliliğini değerlendirme ve görev süresinin son bulup bulmadığını tespit etmek Kosova Cumhuriyeti'nin hangi kumrunun görevidir?"

İstemın Kabul Edilebilirliği

11. Anayasanın 113 (1) maddesine dayanarak Anayasa Mahkemesi sadece yetkili taraflarca yasal bir şekilde Mahkeme'ye istemde bulunan davaları görüşme yetkisine sahiptir.

12. Başvurucu, bir belediye başkanının kamuoyuna yönelik yaptığı bir istifa açıklamasına dayanan mevcut dava ile ilgili, kurumların bu istifanın niteliğini belirlemeleri yönünde anlaşmazlıkların mevcut olduğunu iddia etmektedir. Bu anlaşmazlıklardan dolayı belediye başkanı, Anayasanın 123 (2) maddesinde yerel seçimlerle ilgili öngörülen özgür ve eşit seçim ilkesine dayanarak bundan sonra görevine devam edemez.
13. Başvurucu "Cumhurbaşkanı 113. Maddeye göre yetkili taraf olup yerel özgür ve eşit seçimlerle ilgili anayasal ilkenin güvence altına alınması için söz konusu davanın bir adım atmayı olanaksız kıldığından Mahkeme, Cumhurbaşkanlığı tarafından sunulan istemi görüşmeye yetkilidir" sonucuna varmıştır.
14. Başvurucu, Anayasanın 84.9 ve 113.1.2 maddelerinde belirtilen kıstasların mevcut davada yerine getirildiğini iddia etmektedir.
15. Anayasanın 84.9 Maddesi şöyle der:

"Madde 84 [Cumhurbaşkanının Yetkileri]

Kosova Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı...

(9) "Anayasal konuları Anayasa Mahkemesine gönderebilir"

16. Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının anayasal davaları Anayasanın 84(9) Maddesine göre Anayasa Mahkemesine göndermeye yetkili olduğu açıktır.
17. O halde Mahkeme, gönderilen davanın Anayasanın 84(9) Maddesine göre bir dava olup olmadığını görüşmek durumundadır.
18. Eksiksiz bir görüşme için davanın Anayasa Mahkemesine gelmesine neden olan mevcut koşulların özetlenmesi gerekmektedir.

Olguların Özeti

19. Rahofça Belediye Başkanı Sn. Qazim Qeska 1 Temmuz 2010 günü Rahofça Belediyesi vatandaşlarına hitaben sunduğu bir bildiriyle kesin istifa kararını bildirdi. Kesin istifa kararında Sn. Qazim Qeska, Halkın Yerel Özyönetim Yasası 56. Madde C Fıkrasına dayanarak özgür iradesi ile kendisine verilen bu görevi, iyice düşündükten sonra süresi dolmadan sonlandırmaya kesin karar aldığı yazılıydı.
20. O şunları da eklemiştir: *"Saygıdeğer vatandaşlarım, bu acı bir karardır; ancak kalbim ve ruhumla bunun en doğru ve vatandaşlarım için en hayırlı karar olduğu kanaatindeyim. Zira içinde bulunduğum sağlık durumu ve bende hüküm süren konstelasyon, Rahofça halkına karşı samimiyetle verdiğim vaatleri yerine getirmeyi olanaksız kılıyor. Görev sürem dolmadan önce istifa etmemin nedenleri genel anlamda kişiseldir. Kararımı, şahsımla ilgili (yıpranmış sağlığım) şartları, kendilerine karşı her zaman dürüst olduğum ve olacağım ve asla hayal kırıklığına uğratmayacağım Rahofça Belediyesi halkının çıkarlarını göz önünde*

bulundurarak büyük bir sorumlulukla verdim. Muhterem vatandaşlarım, yetki halkındır – sizindir. Öyle ki 1 Temmuz 2010 tarihinde, bugün, bu kararın en doğru ve en hak edilir karar olduğu konusunda beni anlayıp ikna olacağınızı ümit ederek daha önce bana emanet ettiğiniz yetkiyi size iade ediyorum. Halkım – Rahofça Belediyesi vatandaşları her zaman onlarla beraber, onların yanında olacak bir yönetici hak ediyor. Ancak bendeniz, birçok nedenden dolayı alıştığınız gibi sizin önünüzde durabilecek durumda değilim. İstifa ederek görev sürem dolmadan ayrıldığım için sizlerden samimiyetle anlayış göstermenizi diliyorum.”

21. 6 Temmuz 2010 günü Yerel Hükümetleri Yönetme Bakanı (Bundan sonra YHYB) Rahofça Belediye Başkanı Sn. Qazim Qeska'ya istifasını teyit etmesi ile ilgili bir yazı gönderdi.
22. Sn. Qazim Qeska YHYB'ye istifasını teyit edip 1 Temmuz 2010 tarihli bildirisini ekledi.
23. YHYB 16 Temmuz 2010 günü Kosova Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'na gönderdiği bir mektupta Sn. Qazim Qeska'nın kesin istifa kararını teyit ettiğini haber vererek 03/L-04 sayılı Özerk Yerel Yönetim Yasası 56.3 Maddesi (c) Fıkrasına göre bu belediye başkanının görevinin bittiğini bildirmiştir.
24. Bu özel davayla ilgili durumları değerlendirmek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir; ancak yukarıda sözü edilen durumların baştan itibaren anayasal bir davayla ilgili olduğu görülmektedir. Bu, özellikle iki anayasal hükümle ilgili, Anayasanın 123. Maddesi [Yerel Yönetimlerin Genel İlkeleri ve Bölgesel Düzenleme] ve 45. Maddesi [Seçme ve Seçilme Hakkı] olduğu içindir.
25. Mahkeme, Anayasanın 84.9 Maddesine dayanarak Kosova Cumhurbaşkanı tarafından 27 Ağustos 2010 günü sunulan istemin kabul edilebilir nitelikte olduğu sonucuna vardı.
26. Yukarıda belirtilenler dikkate alınarak Anayasanın 113.1.2 Maddesinde öngörülen kabul edilebilirliğini Mahkemenin ayrıntılı olarak değerlendirmesi gerekli değildir.

Davanın Esası

27. Mahkeme, Cumhurbaşkanı tarafından sunulan istemde açıklık kavuşturulması istenen soru: *vatandaşlara yönelik sunduğu bir bildiriye dayanarak Kosova'daki bir belediye başkanının istifasının etkinliği ve geçerliliğini değerlendirme ve görev süresinin son bulup bulmadığını tespit etmek Kosova Cumhuriyeti'nin hangi kumrunun görevidir?* şeklinde olup herhangi bir belediye başkanının kesin ve nihai istifası başkanın görevine son verip vermediğini sorgulamaktadır.
28. Kosova Cumhuriyetinin Yerel Hükümetleri ve Bölgesel Düzenlenmesiyle ilgili genel esaslar Anayasanın 123. Maddesinde belirlenmiştir:

Madde 123 [Genel Esaslar]

Özerk yerel yönetim hakkı yasayla düzenlenir ve güvenceye bağlanır.

Özerk yerel yönetim, eşit, özgür ve doğrudan ve de gizli oylamayla yapılan genel seçimlerde seçilen temsil edici organlar tarafından uygulanır.

Özerk yerel yönetim organlarının etkinliği, Kosova Cumhuriyeti Anayasası ve yasaları esasına dayanır ve imzalayan ülke tarafından istendiği ölçüde Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartını uygular. Kosova Cumhuriyeti Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartını, imzalayan ülke tarafından talep edildiği ölçüde dikkate alır ve uygular.

Özerk yerel yönetim, çoğunluk olmayan toplulukların gereksinim ve özellikli kaygılarına özel özen göstererek kamu hizmeti sunmada iyi yönetim, şeffaflık, faydalılık, etkililik esasına dayanır.

29. Anayasa Mahkemesi, yerel otoriteleri tüm demokratik rejimlerin temel yapılarından biri olduğunu hatırlatır. Aynı şekilde Mahkeme, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına tamamen riayet edebilmek için yerel otoritelere sorumluluklarıyla ilgili ve söz konusu sorumlulukları yerine getirmek için gerekli araç ve kaynaklarla ilgili geniş özerkliğin sağlanması gerektiğini (Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Başlangıç kısmına bakınız) yeniden hatırlatır.
30. Kosova Cumhuriyeti'nde yerel yönetim özerklik hakkı Özerk Yerel Yönetim Yasası (Yasa No:2008/03-L040, 20 Şubat 2008 onaylanıp 15 Haziran 2008 günü yayımlanmıştır) ile düzenlenmiştir.
31. Özerk Yerel Yönetim Yasasının 56. Maddesi belediye başkanlarının seçimi ve görevinin bitişini düzenlemektedir:

“Belediye Başkanının Seçimi”

56.1 Belediye başkanı, Yerel Seçimler Yasasına uygun olarak doğrudan seçimle işbaşına gelir.

56.2 Belediye başkanı dört yıllık görev süresi ile seçilir.

56.3 Belediye başkanının görevi şu durumlarda son bulur:

- a) Görev süresi dolunca;*
- b) Ölmesi durumunda;*
- c) İstifa etmesi durumunda;...”*

32. Mahkeme, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının 8. Maddesinin yerel yönetim organlarının idari işleyişinin denetimini düzenlediğini hatırlatır. Söz konusu şart, yerel yönetim organlarının işleyişinin her denetiminin yasal bir dayanağının olması ve her idari denetimin yerel yasalar ve anayasa ilkelerine uygunluğunu sağlamak adına sınırlı olması gerektiğini öngörmektedir

33. Mahkeme, Anayasa ve Şartın 8. Maddesine uygun olarak, Özerk Yerel Yönetim Yasasının merkezi yönetim organlarına belediye başkanının istifasıyla ilgili önlem alma yetkisi vermediğini belirlemiştir.
34. Söz konusu davaya daha doğru cevap bulabilmek için Kosova Cumhuriyeti Yerel Seçimler Yasası (Yasa No:2008/03-L040, 20 Şubat 2008 onaylanıp 15 Haziran 2008 günü yayımlanmıştır) 11. Maddesinin belediye başkanının görevinin hangi durumlarda son bulunduğunu açıklamış olduğunu hatırlatmak gerekir:

“Madde 11

Belediye Başkan Görevinin Sonlandırılması ve Görevden Alınması

11.1 Belediye başkanının görevi Özerk Yerel Yönetim Yasasına uygun şekilde sonlandırılır.

11.2 Bu maddenin 1. fıkrasına göre görevi son bulan belediye başkanının boşalan yerinin doldurulması için ilgili belediyede olağanüstü seçim yapılır. Bu seçimde seçilen başkanın görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresiyle aynı tarihte biter.

35. Anayasa Mahkemesi, yukarıda sözü edilen davaya cevaben, Anayasa ve ilgili yasaları dikkate alarak bir belediye başkanının istifa kararının başkanın görevinin son bulması için nihai ve kesin olduğunu tespit etmiştir.
36. Mahkeme, bir belediye başkanının istifasından sonra ortaya çıkan anayasal sonuçları da dikkate almak zorundadır.
37. Mahkeme, özyönetim hakkının ancak demokratik seçimle göreve gelmiş otoritelerce gerçekleştirilebileceğini hatırlatır. Bu noktada Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının aşağıda alıntılanan 3 (2) Maddesinin dikkate alınması önemlidir.

“Madde 3 – Özerk Yerel Yönetim Kavramı

2. Bu hak, doğrudan, eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş üyelerden oluşan ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olabilen meclisler veya kurul toplantıları tarafından kullanılacaktır...

38. Mahkeme, Anayasanın 123 (2) Maddesine göre özerk yerel yönetim hakkının kapalı oylama ile yapılan eşit, özgür, doğrudan seçimlerde seçilen temsilciler tarafından uygulanabildiğini de hatırlatır.
39. Bu hak Anayasanın aşağıda alıntılanan 45. Maddesi ile ilişkilendirilerek okunmalıdır:

“Madde 45 [Seçme ve Seçilme Hakkı]

1. Mahkeme kararıyla bu hakka sınırlama konmadıkça, Kosova Cumhuriyetinin, seçim gününde bile olsa on sekiz yaşını tamamlamış her vatandaşı, seçme ve seçilme hakkına sahiptir.

2. Oy kişiye has, eşit, serbest ve gizlidir.

3. Devlet kurumları, herkesin kamusal faaliyetlere katılma olanaklarını ve kamusal organların kararlarını demokratik şekilde etkileme hakkını desteklerler.

40. Anayasa Mahkemesi, Yerel Seçim Yasasının Cumhurbaşkanına yerel seçimlerin tarihini belirleme ve ilan etme yetkisini verdiğini hatırlatır.

41. Sonuç olarak Mahkeme, Anayasanın 123 (2) ve 45. Maddelerini dikkate alıp Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartıyla ilişkilendirerek bunun anayasal sonuca göre Cumhurbaşkanının, vatandaşların özgür ve eşit seçimle kendi özerk yerel yönetimini seçme hakkından yararlanmayı sağlamak amacıyla yerel seçimlerin ilan etmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI MAHKEME OYBİRLİĞİYLE AŞAĞIDAKİ KARARA VARMIŞTIR:

- I. İstem kabul edilebilir niteliktedir.
- II. Herhangi bir belediye başkanının istifası kesin ve nihai olup belediye başkanının görevine son verir.
- III. Böyle bir eylemin anayasal sonuçları, vatandaşların özerk yerel yönetimin kurulması için özgür ve eşit seçme hakkından yararlanmalarını sağlamak amacıyla Cumhurbaşkanının seçimi ilan etmesidir.
- IV. Bu karar Yasanın 20.4 Maddesine uygun şekilde taraflara bildirilip Resmi Gazetede yayımlanacaktır.
- V. Bu karar hemen yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Dr. Gjyljeta Mushkolaj, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza